

Furs de 1417-18

VERSIÓ DE TREBALL a dia 27-6-2016
i per tant **susceptible de modificacions**, de la transcripció
dels Furs promulgats a les Corts de dits anys

Aquest document forma part del projecte general:

FURS DE VALÈNCIA (1238-1645)
Transcripció, traducció i estudi de tots els furs promulgats
per les Corts Valencianes al llarg de l'època foral

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE TRANSPARÈNCIA, RESPONSABILITAT SOCIAL,
PARTICIPACIÓ I COOPERACIÓ
(Direcció General de Responsabilitat Social i Foment de l'Autogovern)

UNIVERSITAT JAUME I
FACULTAT DE CIÈNCIES JURÍDIQUES I ECONÒMIQUES
(Àrea d'Història del Dret)

VALÈNCIA - CASTELLÓ

2016

FURS DE 1417-1418

De restitució dels menors

[2259]

[1] Declarants lo fur antich e final posat sots la present rúbrica, lo capítol qui comença “Si menor de XX anys serà enganat en alcun contracte” etcetera, en lo ver “En aquest fur smena lo senyor rey que si alcú manarà” etcetera, volem que sia vist ésser manat al dit menor, puis sacrament entrevinga en lo contracte e no sia necessària altra prova del dit manament.

De Funes, vicecanceller. [2.13.20]

[2260]

[2] La universitat, o persona que no sia menor, a la qual pertanga benefici de restitució, haja demanar o implorar aquell dins dos anys tan solament après que aurà fet lo contracte o acte en què-s tindrà lesa o li'n pertanyerà restitució. De Funes, vicecanceller. [2.13.2]

De juhís

[2261]

[3] Per lo present fur revocam lo fur del senyor rey En Martí qui ordena que XXX notaris fossen elets cascun any en la ciutat de València a rebre testimonis.[4.9.28]

[2262]

[4] Lo caplevador de la persona d'alcú, passats dos anys romangua absolt; mas lo caplevador de béns romanga obligat a restituir aquells dins XXX anys.

De Funes, vicecanceller.

De dilacions

[2263]

[5] Provehim que·l temps en fur statuit a posar corroboracions de testimonis córrega tres jorns après que les objeccions seran posades contra los testimonis e seran repetides ab la part.

De Funes, vicecanceller. [4.9.39]

[2264]

[6] Statuïm que·l temps ordenat per fur del rey N'Amfòs a demanar prova de testimonis a parts lunyadanes dins los X dies de la primera dilació se puxa demanar dins los primers XX jorns per fur statuïts a posar e provar.

De Funes, vicecanceller. [4.9.33]

[2265]

[7] Enadint e declarant lo fur del rey En Pere, besavi nostre, fet l'any M.CCC.LXVI, per lo qual són donats XL dies a posar e provar objeccions contra testimonis, dehim que si alcuna de les parts litigans volrà posar objeccions contra les persones, dits e deposicions dels testimonis donats en primeres objeccions, que aquelles haja a posar e provar dins XX dies, comptadors del terç dia avant que·ls testimonis donats sobre les primeres objeccions e les deposicions de aquells seran publicats, e l'escrivà de la causa se retrà aparellat liurar còpia d'aquels a la part que voldrà posar tals segones objeccions. E d'aquí avant pus objeccions no puxen ésser posades contra alguns testimonis que sien produïts.

De Funes, vicecanceller. [4.9.40]

De demandes e obligacions

[2266]

[8] Declarants lo fur primer del rey En Martí, posats sots rúbrica *De demandes e obligacions*, dehim que axí com lo obligant generalment sos béns per aquella obligació general són obligats e ypothecats sos béns franchs e censits, emphiteotcharis e feudataris, axí aquell que dóna sos béns generalment per donació vàlida, és vist donar sos béns franchs e censits, emphiteotecaris e feudataris.

No entenem emperò per tals donacions fer perjuhí algú als directes senyors del dits béns censits, emphiteòtics e feudataris, ans a aquells salvam tots llurs drets per fadigues, loïsmes e altres qualsevol, no contrestant que per obligació general sia en altra manera ordenat en lo dit fur, per la qual obligació general no entenem res provehir en contrari.

De Funes, vicecanceller. [4.4.4]

De cosa que serà donada a cens

[2267]

[9] Declaram que·ls censals o recensos, violaris, o qualssevol altres tributs són enteses e compreses e[n] dits béns seents.

[2268]

[10] Lo senyor del censal o violari, al qual seran pagades les pensions de quatre anys, no puxa demanar ne exhibir penes algunes del temps pasat ans dels dits quatre anys, encara que·y hagués protestat en temps que reebia les dites solucions o en altre temps.

De Funes, vic. [4.23.39]

En qual manera l'exovar sia demanat

[2269]

[11] Ordenam que si alguna dona se partirà de son marit sens licència de la cort, o partida ab licència de la cort no starà a ordenació de la cort, que·l marit en qualsevol dels dits casos no sia tengut dar aliments a la dita dona ne bestraure mesions algunes en plet o plets que la dita dona menarà o menar volrà contra son marit.

De Funes, vic. [5.2.5]

[2270]

[12] Declarants lo fur antich segon, sots rúbrica *En qual manera sia demanat l'exovar solt lo matrimoni*, en la fi de la addició, arromançament e smena; dehim que si la filla a la qual serà dat l'exovar morrà ab intestat e sens fills o altres descendents seus naturals e legítims, la dot e sposalici que axí li serà donat torn entregament al dotador de aquella o a sos hereus si seran parents del dit dotador. E si no seran parents o morrà ab intestat, que torn al pus proïsme parent del dotador o als pus proïsmes de un matex grau, al qual o als quals pertangués per fur la heretat del dit dotador ab intestat.

De Funes, vic. [5.5.3]

De testaments

[2271]

[13] Declarants lo fur qui comença: *La filla*, posat sots rúbrica *Quals poden fer testament o no*, provehim que si la filla maridada que no haurà fill ne filla no appellarà o demanarà son pare o sa mare, qui seran presents en la ciutat, vila o loch o terme de aquells, on aquella farà són testament, segons que en lo dit fur és contengut, tal testament sia nul·le e no haje alcuna eficàcia e valor.

De Funes, vic. [6.3.12]

[2272]

[14] Declarants lo fur antich qui comença: *Aquell qui volrà fer testament et cetera*, sots rúbrica *De testaments*; ordenam que·l dit fur haja loch en tots testaments e codicils de persona cega, encara que y sien instituhides stranyes persones, e no·y sia mester major nombre de tres o quatre testimonis, ne subscripció, ne sigil·lació de aquells, ne aytantpoch lo segell del notari, mas sia·y son acostumat signe de notari.
[6.4.11]

[2273]

[15] Per foragitar los fraus que·s fan en los testaments nuncupatius, dels quals parla lo fur del senyor rey En Jacme posat sots rúbrica *De testaments*, qui comença *Si testament*; e lo fur del rey En Martí, posat sots semblant rúbrica qui comença *A declaració e mellorament*, ordenam que·l testament en los dits furs mencionat no haja valor o eficàcia alguna, si doncs no serà fet en presència de cinch testimonis, los quals cinch testimonis dins X jorns après que tal testament serà fet hagen a venir denant lo justícia de la ciutat, vila o loch on tal testament serà fet, e intimar al dit justícia com ells són testimonis d'aquell testament.

E lo dit justícia ab son notari, o denant tres testimonis de continent, reeba en escrits la deposició dels dits testimonis, separadament. E reebuts aquells testimonis, si·l testador viurà, tinga secretes aquelles deposicions tro que·l tal testador sia mort. Los quals testimonis del dit testament, sots pena de infàmia e de restituir lo dan, dins los dits X dies vinguen denant lo dit justícia e facen la dita intimació.

De Funes, vic. [6.4.16]

[2274]

[16] Los scrivans e notaris públichs que reebbran testament, codicill o altra darrera voluntat d'alcun, en lo dit testament, codicil o altra darrera voluntat hagen a fer menció si ells conoxen o no conexen aytal testador. E axí matex hagen scriure si los testimonis qui seran presents a la confecció del dit testament, codicil o altra darrera voluntat conexen lo dit testador, o no; e si alcun dels dits testimonis e notari no·l conoxen, en tal cars lo notari qui haurà reebut tal testament, codicil, o altra darrera voluntat dins tres jorns ho haja manifestar al justícia de la ciutat, vila o loch on tal testament, codicil, o altra darrera voluntat serà fet. E si lo dit notari no farà la dita manifestació, que sia punit axí com a falsari.

De Funes, vic. [6.4.12]

[2275]

[17] Com per les paraules aposades en lo fur final del rey En Martí, sots rúbrica *De testaments*, se sien seguits molts dubtes e debats, per ço declaram que·l dit fur en tota sa continença és declaratiu, e aquel s'estén a tots los fets passats del temps que fon fet lo fur, totes aquelles persones en lo dit fur final mencionat ançà que no sien per sentència, transacció, arbitració o composició determenats.

De Funes, vic. [6.4.53]

De intestats

[2276]

[18] Declarants lo fur del rey En Martí, posat sots rúbrica *D'aquells qui moren sens que no hauran fet testament*, allí on diu que·ls béns que seran pervenguts al pubil qui morrà dins pupil·lar edat de linatge paternal o maternal ab intestat o ab testament, en lo qual no li sia feta substitució pertanguen e tornen a aquella part o rael de la qual seran pervenguts.

Volem que s'entenga que aquells béns tornen als pus proïsmes parents del dit pubill, pus aquells pus proïsmes sien parents d'aquel del qual los dits béns pervingueren al dit pubill. E si al dit pubill morint sots pupil·lar edat succeirà altre pubill qui axí matex morrà sots pupil·lar edat, en tal cars los dits béns tornen als pus proïsmes parents de aquel qui derrerament morrà en pupil·lar edat, puix aquells proïsmes parens sien parents d'aquel de qui primerament vingueren los dits béns en lo primer pubil. E en semblant manera se segueisca d'aquí avant si semblants casos s'esdevendran.

De Funes, vic. [6.5.12]

[2277]

[19] Lo fill e altres descendents del fill premort vingan a la successió ab intestat del avi o avia, o alters ascendents, ensemps ab los germans del pare o mare d'aquell en aquella part que·l pare premort succehiria si visqués.

E aquell sia tengut de comunicar e tornar en comú ço que son pare o ell hauran haüt dels béns del dit avi o avia.

De Funes, vic.

En qual manera sentència sia menada a execució

[2278]

[20] Ordenam que·l fur del rey En Martí per lo qual és vedat que advocats, notaris, procuradors ne altre qui ús comunament de ofici de procuració en plets, per si o per altri, no puxen comprar de la cort o jutge algun deute o acció, la qual la cort o jutge faça vendre per pagar algun creador, no hage loch quant los dits advocats, procuradors o rahanadors de secà faran exequció per llurs propis crèdits en aytals deutes o accions; abs en tal cars, volem que puxen comprar los dits deutes o accions per pagar-se de llurs crèdits.

De Funes, vicedancer. [1.3.79]

[2279]

[21] Los nostres alguazirs en les execucions que faran de nostres sentències o de nostres manaments hajen a fer subastar les béns mobles per X dies. E los seents per XXX dies, segons que per fur és ordenat. E si no faran venda dels dits béns no hajen los capsous.

De Funes, vic. [8.5.13]

De adulteris

[2280]

[22] La dona maridada que cometrà adulteri e-s partirà de casa de son marit, perda l'exovar e aquell tinga lo marit de sa vida e sia adquesit als fills d'aquel matrimoni. E si fills no y aurà, sia adquisit e guanyat al marit, salvu son dret al dotador o a aquell a qui los béns seran vinclats.

De Funes, vic. [5.2.3]

De metges e speciers

[2281]

[23] Ordenam que cascun metge, axí físich com cirurgià puxa ordenar les medicines en aquell lenguatge en què l'especier qui les haurà a confegir les puga be entendre, no contrastant qualsevol fur o ordinació feta en contrari.

Açò declarat que si lo dit metge serà request, que les dites medicines e pesos d'aquelles deja splanar e declarar, que sia tengut splanar e declarar aquelles ab sos pesos, en aquella mellor manera que a ell serà possible.

De Funes, vicecancellarius. [9.32.9]

[2282]

[24] Per lo present fur ordenam e provehim que·ls verins mortals, ó és arcènich, argent viu soblimat e altres qualsevol verins sien venuts e/o liurats a les gents que mester n'auran per certs apothecaris e speciers chrestians als quals per los jurats de la ciutat, vila o loch del regne e per los veedors de la dita art serà acomanat o permès.

Inhibint a totes e qualsevol altres de la dita art e altres, exceptats aquells als quals serà comanat e permès de vendre, donar o liurar alcun verí a persona alcuna, sots pena a cascu contrafaent, cascuna vegada que lo contrari farà, de cinquanta morabatins.

Provehint encara que tots e qualsevol verins hagen a tenir aquells, als quals serà comanat, ben guardats dejús bona e ferme tancadura e que personalment ells o aquells qui per ells principalment regiran los lurs obradors, tant solament los puxen vendre o liurar; e si lo contrari era fet, que·l senyor del dit obrador de apothecaria o speceria, encórrega en pena de cinquanta morabatins, applicadora la dita pena en cascun dels dits casos, les dues parts a nós e la terça a l'acusador.

De Funes, vicecancellarius. [9.32.15]

De clandestines sposalles e matrimonis

[2283]

[25] Addents al privilegi per lo senyor rey En Jayme atorgat a la ciutat de València, donat en Tortosa, kalendas martii anno Domini millesimo trecentesimo vicesimo primo, parlant d'esposalles e matrimonis fets clandestinament, volem que·l privilegi haja loch e sia servat per e en tot lo regne de València. E haja loch encara que

tals persones que contractaran les sposalles o matrimoni sien de una mateixa condició o stament, o no. E encara que hi haja y entrevinga decepció, seducció, engan o frau, o no.

Declarants lo dit privilegi e present fur que en lo cas de aquel és e sia entrevingut gosar temerari, tractament fraudulent, frau, decepció o seducció de la dona, posat no sia provat com lo fet sia haüt per legítima prova.

E volem que los principals qui han fet o faran les dites coses e tots los testimonis e altres persones qui voluntàriament cabran en les dites clandestines sposalles o matrimonis muyren sens tot remey, si donchs de nós o de nostres successors no havien perdó o remissió singular special e expressa.

De Funes, vic. [6.9.4]

De officis de governador e batle general e altres

[2284]

[26] Los officis de governador del regne de València deçà com dellà Sexona, e del batle general de la ciutat e regne de València e altres qualsevol officis no puxen ésser donats, atorgats o comanats perpetualment o a vida o beneplàcit a alcunes persones, sinó als nadius o habitants e heretats sens frau dins lo dit regne, los quals habitants e heretats sens frau hajen habitat en lo dit regne almenys per X anys. Retengut a nós que, per eminents bandositats o scàndels, hi puxam provehir de altra persona natural e habitadora dels regnes d'Aragó o de València, o del principat de Catalunya, e no d'altres.

De Funes, vic. [3.5.101]

[2285]

[27] En la cort de la governació no y puxa haver sinó huyt porters, los quals a present sien Johan de Corones, Johan Figueres, Alfonso de Taraçona, Domingo Català, Jacme de Sent Esteve, Anthon Sánchez, Bernat Bonshoms, e Francesch Vela.

De Funes, vicescancellarius. [9.28.10]

De eleccions

[2286]

[28] Ordenam que les eleccions dels loctinents de justícia en lo criminal, e de mostaçaf, de la ciutat de València sien fetes d'ací avant perpetualment en la dita ciutat, per rodolins, en la forma e manera que-s fan del dit justícia e mostaçaf. E semblantment sien fetes eleccions del cap de gayta e del loctinent de mostaçaf de la ciutat de Xàtiva.

De Funes. [1.3.39]

De scrivans

[2287]

[29] Per ço com per los scrivans de la cort de la governació se són seguits molts dans a la cosa pública, ordenam que·ls scrivans de la dita cort no reeben ne puxen reebre de scriptures sinó a rahó de un sou sis diners per full, en lo qual full sien scrits los reglons per fur de València statuhits e que no s'i pach res doble, mas tot senar, e de tota letra que isqua de la dita cort un sou.

E si la part voldrà los actes en forma pública, que ladonchs sia pagat en doble per la dita forma pública; e l'escrivà qui contrafarà sia encorregut en pena de X morabatins, aplicadors la meytat a nós e l'altra meytat a l'acusador; e ultra açò sia tengut donar lo procés franch a la part contra la qual serà contrafet. Però lo dan que per lo present fur serà fet a nós e al senyor útil, que sia pagat dels béns del general.

De Funes. [9.19.67]

[2288]

[30] Per lo compte de la taula de les scrivanies de les corts criminals e civils e CCC sous del regne se són seguits debats.

Per ço, a tolre aquells, ordenam que·ls scrivans de les corts criminal e civil reeben solament deehuyt diners per full e·ls scrivans de la cort de CCC sous XII diners, en lo qual full sien scrits los reglons e dictions en lo fur que parla de le escriptures de la governació statuïts, e que no y sia res pagat doble.

E si lo contrari de les coses en lo present fur contengudes serà fet o atemptat, l'escrivà qui contrafarà encórrega en pena de X morabatins, la meytat a nós o a·quel a qui pertanga lajuredicció del cas, e l'altra meytat a l'acusador.

E ultra açò sia tengut de donar lo procés franch a la part contra la qual serà contrafet.

De Funes. [9.19.59]

[2289]

[31] Los notaris de les corts per les anades que faran dins la ciutat, vila o loch, hajen solament sis diners per salari de la anada. E si fora los murs, en lo raval o ravals un sou.

E si per mija legua hajen tres sous; e per una legua quatre zous; e per mija dieta o jornada sis sous; e per jornada VIII sous.

E los procuradors qui iran per instar o requerre les execucions o altres actes hajen lo damunt dit salari declarat en los dits notaris de les corts.

De Funes, vic.

De rescats de moros

[2290]

[32] Si moros de Barberia o d'altres parts fora nostra senyoria se rescataran de llur senyor, e per pagar llur rescat donaran fermances o principals obligats, singulars e

universitats, de nostra senyoria per pagar lo dit rescot, tal fermança sia nul·la, encara que sia renunciat al present fur.

De Funes. [1.3.89]

Dels envans

[2291]

[33] Los envans o barandats que la ciutat ha comprats e fets derroquar per rahó de la festa de la entrada dels senyors rey e reyna, pare e mare nostres, d'ací avant per null temps hi sien tornats ne obrats, ans romanguen en per tostemps en la manera que huý stan, e són stats de present tornats per la dita ciutat. Emperò los que no són stats comprats per la ciutat, puxen-se tornar a XXV palms d'alt.

Semblantment, ordenam perpetualment que en los carrés per on comunament passa e-s fa la processó de Corpore Christi e s'acostumen fer les festes de les entrades dels senyors reys e reynes en llur primer adveniment a la dita ciutat, per null temps sia fet o reffet algun barandat novellament o, encara, que s'hage de derrochar o reffer de nou, sino en altitud de XXV palms de alna de València, los quals sien mesurats e s'hagen a mesurar del lindar de terra del portal de l'alberch on tal obra se farà o-s referà, a ensús.

E si lo contrari serà fet per algú o alguns, de qualsevol ley, stament o linatge sien o seran, encórreguen en pena de sexanta sous, a derroquar e desfer la dita obra. De la qual pena sie la terça part nostra; e la terça, de les obres de murs e valls; e la terça part, del comú de la dita ciutat.

De Funes, vic. [1.2.25]

De draps

[2292]

[34] Provehim encara, per ço que sien fets bons draps en regne de València, que en lo dit regne se hagen a fer los draps de lana, e en tots los lochs de aquel on se faran draps de lana en la forma següent, ço és que los draps que seran fets en lo pinte appellat XVI, hagen aver de cabastel a cabastel nou palms e ajena ver MDC fills.

E los draps appellats de huytens hagen aver de cabastell a cabastell nou palms e un quart e hagen aver M huy-cens fils.

E los draps appellats XXI hagen aver de cabastell a cabastell nou palms e mig e hagen aver dos M cent fills.

E los draps appellats XXIIIIn agen aver de cabastell a cabastel nou palms e hagen aver dos mília quatre-cens fils.

E los draps appellats vervins hagen aver de cabastell a cabastell, ço és lo XIIIè nou palms e mig e aja haver mil e CCC fills.

E lo verví XIIIè aja aver de cabastell a cabastell nou palms e tres quarts e haje aver mil CCCC fills.

E tots los draps appellats vervins hajen a ésser fets de bona lana e no de anyins ne de pelades ne de reboll ne de gatusa ne de macona, e hajen a ésser fets a forma e aparell de verví.

E qui contrafarà, perda lo drap o draps e pagarà sixanta sous de pena, per cascun drap, aplicadós, ço és, en les ciutats, viles reals, la meytat a nós e en les altres viles e lochs als senyors de les dites viles e lochs, e l'altra meytat al comú de la ciutat, vila o loch on serà feyt o·s trobarà lo dit contrari.

E aquest fur volem que haja loch de la festa de Sent Johan de juni primer vinent en avant. [9.30.30]

De guerrejar

[2293]

[35] Volents provehir al bon stament del regne de València, ordenam que los furs parlans de la manera del guerrejar fets per lo senyor rey en Martí, publicats a XXIIIè de setembre de l'any MCCCC tres, los quals duraven tro a les primeres corts generals del dit regne e aquelles acabades e l'addició feta als dits furs, a vint cinch febrer de l'any M CCCC tres, duren tro a les primeres corts e tro, en altra manera, per lo senyor rey ab consentiment de la dita cort y sia provehit.

Açò declarat que si aquells qui hauran dats deseximents, axí com a principals fermaran pau o treua, que los valedors qui no fermaran en la dita pau o treua no puxen guerrejar ab los desexits, sinó ab novells deseximents, ans romanguen en aquell punt que eren ans que donasen los deseximents, axí com a valedors.

De Funes, vicecancellarius. [9.8.22]

De inhibicions e enbotigaments

[2294]

[36] Ordenam que del regne de València no puxen ésser tretes per terra ni per mar, forments ne civades alcunes; e qui contrafarà perda los forments e civades, e les bèsties e vaxells en què seran portats.

Emperò, en la dita inhibició no són compreses ne enteses alguns caminants o requiers del regne de València qui per terra trauran alcuns càrrechs de forment, farina, ordi e civada, ab què no sien en grant quantitat; ne·y són compreses aquells del dit regne qui, per visitar lurs amichs e per provisió de lurs companyes o misatgers trauran per terra alguna càrrega de forment, farina, ordi o civada.

De Funes. [1.5.35]

[2295]

[37] En oli no puxa ésser feta inhibició sinó quant la rova d'oli comú valrà comunament, en la ciutat de València dotze sous. [1.5.36]

[2296]

[38] De adacça no puixa ésser feta inhibició sinó quant lo cafiz de la adacça valrà, en la ciutat de València, e comunament vint-e-dos sous.

De Funes. [1.5.37]

[2297]

[39] De paniz no puixa ésser feta inhibició sinó quant lo cafiz de paniz valrà comunament, en la ciutat de València trenta sous.

De Funes. [1.5.38]

[2298]

[40] De arroç no puixa ésser feta inhibició sinó quant la càrrega de arroz valrà comunament, en la ciutat de València sixanta sous. [1.5.39]

[2299]

[41] Com inhibició serà feta d'oli, dacça, paniz, arroç, no puixa ésser donada licència a alcú particularment per alcuna via o manera; e sia solta tal inhibició tota ora que los preus dels dits blats e oli seran tornats a menor for dels contenguts en los precedents furs. [1.5.40]

[2300]

[42] Alguns bestiar no puxen ésser trets del regne de València per vendre, alienar o transportar aquells. E qui contrafarà perda los dits bestiar. [1.5.41]

[2301]

[43] Alcú, per extrahiment de bestiar, no puxa ésser denunciat, acusat, impetit o ponit en alcuna manera, si ja per les guardes no és atrobat en lo acte de l'extrahiment que farà del dit bestiar del dit regne.

De Funes. [1.5.42]

[2302]

[44] A cascú és lícit de embotigar forments e civades qu haurà comprat fora lo regne de València e portar dins lo dit regne, e forments e civades que haurà de sa pròpia collita e de ses rendes o arrendaments, e forments e civades que aurà comprat per obs de provisió de la sua casa. E axí mateix, ostalers puxen embotigar civades per a obs de lus ostals tan solament.

De Funes. [1.5.43]

[2303]

[45] Per rahó de embotigaments no puxa ésser feta enquesta per mer ofici, ne a instància de alcú puxa ésser enantat contra aquells qui hauran enbotigat, sinó a requesta de la ciutat de València en cars de necessitat; e ladonchs solament se puxa procedir contra los qui ladoncs tenran los dits blats enbotigats contra forma de les presents ordinacions. [1.5.44]

[2304]

[46] Tothom puixa embotigar dins regne de València, puix tinga contínuament oró en l'almodí de la ciutat de València, venent sens frau dels dits blats en lo dit almodí. De Funes. [1.5.45]

De la çala

[2305]

[47] Com per fur sia statuhit que en alcuna ciutat, vila, o loch del regne de València, no sia o puxa fer cridar ab veu d'om en torres, mezquites o altres lochs, públicament, lo infel e reprovat nom de Mahomet, e si lo contrari és fet, en alcun loch del braç ecclesiàstich o real, que aquell qui contrafarà sia punit per mort sens alcuna gràcia e mercè; e en los lochs del braç militar que pagàs per pena sexanta sous, applicadors al senyor del dit loch, encara que en aquell loch no haja sinó jurisdicció civil.

E alguns en lurs lochs no hajen servat ni fet servir lo dit fur, ço que torna en gran offensa de nostre senyor Déu. Per ço provehim e ordenam, que·ls senyors dels dits lochs juren que servaran e servir faran lo dit fur en lurs lochs, e executaran les penes en lo dit fur oposades, sens alcuna gràcia e mercè.

De Funes. [E.43.2]

De vestirs, areus e joyes

[2306]

[48] Alguna donzella o dona vídua de quantaque dignitat, stament o condició sia en son matrimoni, no gos o presumesca per si o per altre portar o otorgar per roba o per joyes sues stimades o no stimades, sinó tan solament tro en dos parells de còfrens e meyns, si·s volrà, e aytanta de roba de llana e cotó solament, en què puxa aver, si·s volrà, un cobertor e unes cortines de cendat o de tafatà, que no sien brodades, quanta en aquells còfrens cabre porà covinentment; e ultra allò quatre o meyns matalafs e dos transversers o meyns, e no més ne en altra manera.

Axí, emperò, que dins o fora d'aquells còfrens no puixa portar ne trametre lençols ab vetes d'or e de seda ne ab altres obratges, mas tots blancs. Ne axí mateix draps de peus ne bancals ne altres semblants draps. Ne encara camises vetades ne obrades ne d'altra manera obrades mas totes blanques e planes, que no sien de seda; però puxen ésser cosides de seda blanca, si·s voldran.

E qui contrafarà, perda ço que més darà e trametrà ultra e contra forma del present fur e encórrega en pena de CC sous per tantes quantes vegades contrafarà, aplicadora en les ciutats o viles reals la meytat a nós e en les altres viles e lochs als senyors dels dits lochs, e l'altra meytat al comú de la ciutat, vila o loch on lo contrari serà fet.

De Funes, vicecancellarius. [9.29.10]

[2307]

[49] Habitador alcú del dit regne en temps d'esposalles de si o de sa muller que haurà pesa, e ans de aquelles o après en lo temps que starà sposat e en los dos dies que farà noces, no puixa o gos donar a sa sposada o nòvia anells o altres joyes en una vegada, o en moltes, que sien de major valor de cinch-cents sous.

E qui contrafarà perda los dits anells, joyes e encórrega en pena de do-ents sous aplicadors e partidors segons que desús.

De Funes, vicecancellarius. [9.29.11]

[2308]

[50] Per provehir a la indemnitat e utilitat del dit regne, ordenam que alguna persona habitadora del dit regne de quantaque dignitat, ley, stament o condició sia o serà, no gos ne presumesca vestir ne portar sobre la persona o en alguna partida d'aquella dins lo dit regne, alcunes vestedures o arreus de drap d'or e d'argent, sinó solament drap de seda sens or e argent e que no sia de grana o carmesí; mas puxa portar drap de lana, encara que sia de grana o altre, depuys que sia obrat dins lo regne de València, e drap de Verví, de Flandes o drap de Llera o Cotray, que no sien de grana o de li o cànem o altres menors draps o coses.

E si lo contrari farà, que perda la dita vestidura o arreu e si encorregut per quantesque vegades contrafarà en pena de do-ents sous, pagadós la meytat a nós en les dites ciutats, viles e lochs reals, e en altres lochs als senyors d'aquells; e l'altra meytat al comú de la ciutat, vila o loch on tal roba o arreus seran portats.

De Funes, vicecancellarius. [9.29.12]

[2309]

[51] Algun hom de qualsevol dignitat, ley o condició sia, no gos ne presumesca portar forradures dins lo dit regne ne altre arreament de pells d'erminis, de marts gebelins, letisses, mas puxen portar forradures de marts no gebelins, fohines, potoys, bebres, vays o altres menors pells o forradures de terçanells o cendats, o altres menors forradures.

E qui contrafarà perda la forradura e la roba en què la portarà e encórrega en pena de do-ents sous, partidors e aplicadors segons que desús en lo precedent fur és contengut.

De Funes, vicecancellarius. [9.29.14]

[2310]

[52] Alguna dona de qualsevol ley, stament o condició sia, en lo dit regne no gos ne presumesca portar forradures, cerques o rebreigs de altre arreament de pells d'erminis, de marts, fohines, letisses, potoys. Mas puixen portar forradures de vays o de terçenells o de cendats, o de totes altres menors forradures. E qui contrafarà perda la forradura e la roba en què la portarà e encórrega en pena de do-ents sous, pagadors, partidors e aplicadors segons que desús en los precedents furs és contengut.

De Funes, vicecancellarius. [9.29.15]

[2311]

[53] Dona alcuna en lo dit regne no puxa portar gonella forrada de vays o de majors pells, mas de menors pells.

De Funes, vicecancellarius. [9.29.16]

[2312]

[54] Item, alguna dona de qualsevol stament, ley o condició sia, en lo dit regne no gos portar ne rocegar dins lo dit regne falde de tres palms de largària avant, los quals tres palms sien comtats de terra, stant la dona ab tapins. E qui contrafarà, perda les robes en què les dites falde o forradures portarà e encórrega en pena de do-ents sous pagadors, partidora e aplicadora segons que desús.

De Funes, vicecancellarius. [9.29.17]

[2313]

[55] Algun sartre no gos tallar alguna roba de dona que haja pus de tres palms avant de falde. E si contrafarà, pach per pena sixanta sous, pagadora, exhigidora e partidora segons que desús. [9.29.18]

[2314]

[56] Alcuna persona habitadora del dit regne, de qualsevol ley, dignitat, stament o condició sia, dins lo dit regne no gos ne presumesca metre o fer metre ne portar en alguns vestirs, robes, ligars, calçars o altres arreamens, or, argent, perles, pedres fines, brodadura, orfabreria, argenteria, fullateria, bollateria o altre semblant obratge.

Exceptat en les dones e no en los hòmens, que puxen portar alcandores e camises de lli ab listes de seda sens broderia, sinó solament lo cabez de la camisa sens perles e pedres, mas puixen ésser cosides ab fill de seda.

E exceptats encara sàvenes, vels, capells o semblants arreus de cap e coll e trancadós, en què puxen portar fil d'or, d'argent o de seda. E axí mateix que puxen portar les dites dones cordons de coa, en què haja or, argent o seda o fil d'or e d'argent.

E encara exceptat que cascun puxa portar correges d'argent blanch, d'or o daurat e guarnides en seda o en savastre o bosses de drap d'or, d'argent o de seda, e squerpes, cadenes e collars.

E axí mateix puixa portar tots anells en les mans, d'or o d'argent, de perles o de pedres fines o altres.

E qui contrafarà, perda lo dit or, argent, pedres fines, brodades, orfabreria, argenteria, fullateria, bollateria e les robes, vestidures, calçars o ligars o altres arreamens en què portarà.

E per quantesque vegades contrafarà, sia encorregut en pena de do-ents sous, exhigidora, aplicadora e partidora segons que desús.

E que les dones solament puxen portar perles e pedres fines al cap o al coll tant solament.

De Funes, vicecancellarius. [9.29.19]

[2315]

[57] Ordenam encara que d'ací avant alcun texidor o texidora de vells o altra qualsevol persona no gos fer per servir dins lo dit regne, ne alcuna dona de qualsevol ley, stament o condició sia, no gos dins lo dit regne comprar ne portar per son ligar o arrear alcun ligar de vells o sàvenes en qualsevol manera textits, obrats o aparellats, qui cost o sia de major preu o valor de cinquanta tro en sixanta sous, ne capells o crespines sinó de valor de trenta sous cascuna o meyns.

E qui contrafarà, perda les dites coses, los dits vells o sàvenes e encórrega en pena de do-ents sous aplicadora e partidora segons que desús.

De Funes, vicecancellarius. [9.29.20]

[2316]

[58] Alguna dona no gos portar tapins cuberts sinó de cuir o oripell sens flocadura alcuna, sots la dita pena. [9.29.21]

[2317]

[59] Item, que alcuna dona, de qualque dignitat o stament sia, no puxa ne gos portar paternostres que valguen de cinch-cents sous ensús.

E qui contrafarà, perda los paternostres e encórrega en la dita pena de do-ents sous, aplicadora e partidora segons que desús.

De Funes, vicecancellarius. [9.29.22]

[2318]

[60] Alcu hom, de qualsevol ley o dignitat sia, per dol ne per altra manera, dins lo dit regne no gos portar vestidures alcunes que roceguen per terra. E qui contrafarà, perda les vestidures e que encórrega en pena de do-ents sous, partidora e aplicadora segons que desús.

De Funes, vicecancellarius. [9.29.23]

[2319]

[61] En los presents furs, emperò, parlants dels vestirs e arreaments, no són enteses cuyraces, spasen basalars ne altres arneses de armes e sobrevestes o lauders, los quals lauders no puxen ésser portats sinó anant en armes o faent mostra d'armes, ne hi sien entesos ne compresos infants ne fadrins tro en edat de quinze en setze anys, ne donzelles, tro al dia de la solemnitat de lurs noces exclusivament.

De Funes, vicecancellarius. [9.29.24]

[2320]

[62] En les desús dites ordinacions tocants los vestirs e arreus e joyes no són enteses e compreses alcunes persones de linatge o stament real.

De Funes, vicecancellarius. [9.29.25]

[2321]

[63] E les presents ordinacions e furs volem que sien servats no contrastant qualsevol empreses nostres o de qualsevol altres. E encara en les persones de nostra casa en lo dit regne, sinó solament los domèstichs nostres e de la reyna, nostra muller, scrits en carta de ració et reben quitació mentre faran residència en la cort nostra o sua.

De Funes. [9.29.26]

[2322]

[64] Volem, emperò, que les robes fetes fins a huy puxen ésser portades e vestides tornant aquelles a la mesura en los presents furs contenguda, axí dels hòmens com de les dones.

De Funes, vicecancellarius. [9.29.27]

[2323]

[65] Les quals penes sien executades e exhigides en la ciutat de València per lo justícia civil, e en la ciutat de Xàtiva e en les viles reals per los justícies de la dita ciutat e viles. E en les altres viles o lochs per los senyors e per los justícies d'aquelles o d'aquells. De les quals penes, si comeses seran, sia feta real execució sens alguna gràcia o perdó que no puxa ésser fet.

De Funes, vicecancellarius. [9.29.28]

[2324]

[66] Ab la present absolvem e remetem a qualsevol braços, universitats e qualsevol singulars del dit regne de València, totes penes civils e criminals, e qualsevol crims que sien stats comesos tro al jorn de huy. De la present, emperò, remissió general, exceptam tant solament crims de heretgia, de lesa magestat, de sodomia, de falsadors de moneda, de bares, de traýdors, de mort acordada, o de nafres, o de coltellades dades per diners, e de falsos notaris, e de aquells qui fan o usen scientment de les cartes, testaments e falses scriptures, cossaris, ladres e trencadors de camins, e de qualsevol pau

o treva. Però salvam als braços e singulars de aquells, que no sia feyt prejudici a aquells per les paraules posades en la present remissió; ço és de qualsevol pau o treva etcetera; e en cas que les penes imposades en la treva fossen contra furs e privilegis del regne. E encara que per les dites excepcions posades en la present remissió, no entenem perjudicar a la remissió feta per lo XIX dia del proppassat mes de nohembre, ne coses en aquella contengudes e compreses, ans romanguen en sa força e valor. [E.7.13.]